

Микола Дурман

*доктор наук з державного управління, доцент, заслужений працівник освіти України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, м. Херсон, Україна, e-mail: mykola.durman@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3775-205X>*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ: ПРИНЦИПИ ТА МЕХАНІЗМИ

Анотація. В статті розглядаються принципи стимулювання місцевого/регіонального розвитку різними регуляторними впливами з використанням відповідних механізмів та інструментів. Визначено, що одним із таких механізмів є єдина стратегія розвитку конкурентного місцевого середовища та стимулювання зростання. Запропоновано розглядати взаємозв'язок стратегії місцевого розвитку і бачення набору регуляторних впливів, що складають собою набір заходів з виконання планів реалізації стратегій, що враховують наддержавні (наднаціональні, транскордонні), державні (національні), регіональні (обласні, міжобласні) та місцеві напрямки розвитку.

Запропоновано концептуальну схему підготовки стратегії формування та регулювання економічної політики на основі стандартного підходу до підготовки стратегічних документів та взаємозв'язку зі стратегією розвитку певної адміністративно-територіальної одиниці. Визначено зв'язки цілей стратегії економічної політики і цілей місцевого економічного розвитку, а також можливі механізми та інструменти реалізації для досягнення цілей місцевого економічного розвитку. До найбільш важливих цілей можна віднести: створення якісних робочих місць для місцевого населення, забезпечення економічної стабільності в конкретній місцевості, залучення інвестицій, створення диверсифікованої економічної бази. Також цілями можуть бути: розвиток території як фізичного середовища (інфраструктура); розвиток економіки (малого, середнього, великого бізнесу або самозайнятого населення); розвиток соціальної сфери та людського капіталу (людських ресурсів, освіти, культури, медицини, спорту тощо); розвиток сфер господарювання або місцевих громадських ініціатив, що мають місце на конкретній території і можуть слугувати точками зростання.

Визначено концепцію ресурсного забезпечення та перспективного економічного потенціалу території як усвідомлене, обґрунтоване, послідовне і результативне реформування системи управління розвитком адміністративно-територіальної одиниці. Вона, на думку автора, повинна включати зміну пріоритетів територіального управління (спочатку формулювання цілей і

завдань розвитку, потім визначення економічної політики, спрямованої на досягнення цих цілей) та перехід від безсистемного планування до стратегічного планування з урахуванням короткострокового планування.

Ключові слова: регіональна/місцева економічна політика, державна регуляторна політика, стратегія економічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці, цілі стратегії економічної політики, цілі місцевого економічного розвитку.

Mykola Durman

*Doctor of Science of Public Administration, docent, Honored worker of Education of Ukraine, professor of Department of Public Administration and Self-government of the Kherson National Technical University,
Kherson, Ukraine, e-mail: mykola.durman@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3775-205X>*

THE RELATIONSHIP BETWEEN REGIONAL DEVELOPMENT AND STRATEGIC PLANNING: PRINCIPLES AND MECHANISMS

Abstract. The article considers the principles of stimulating local / regional development by various regulatory influences using appropriate mechanisms and tools. It is determined that one of such mechanisms is a single strategy for the development of a competitive local environment and stimulating growth. It is proposed to consider the relationship between local development strategy and vision of a set of regulatory influences, which are a set of measures to implement plans to implement strategies that take into account supranational (cross-border), state (national), regional (interregional) and local development directions.

The conceptual scheme of preparation of strategy of formation and regulation of economic policy on the basis of the standard approach to preparation of strategic documents and interrelation with strategy of economic development of a certain administrative-territorial unit is offered. The links between the goals of the economic policy strategy and the goals of local economic development are identified, and possible mechanisms and tools for implementation to achieve the goals of local economic development. The most important goals include: creating quality jobs for the local population, ensuring economic stability in a particular area, attracting investment, creating a diversified economic base. Also, goals can be: the development of infrastructure of the territory; development of economic spheres; development of the social sphere and human capital; development of business areas or local community initiatives and can be growth points.

The concept of resource provision and perspective economic potential of the territory as conscious, substantiated, consistent and effective reforming of the management system of development of the administrative-territorial unit is defined. According to the author, it should include changing the priorities of territorial governance (first the formulation of development goals and objectives, then defining

economic policies aimed at achieving these goals) and the transition from unsystematic planning to strategic planning based on short-term planning.

Keywords: regional / local economic policy, state regulatory policy, strategy of economic development of administrative-territorial unit, goals of economic policy strategy, goals of local economic development.

Постановка проблеми. Економічний розвиток, за визначенням Ради з економічного розвитку Великої Британії, – це «процес створення добробуту через мобілізацію людських, фінансових, капітальних, фізичних та природних ресурсів для генерування придатних для ринку товарів та послуг» [1]. У популярному розумінні економічний розвиток нерідко сприймається як процес створення більшої кількості підприємств з відповідним збільшенням числа робочих місць. Це, в свою чергу, призводить до збільшення кількості товарів та послуг, більше доходів і податків. Отримуючи гідну заробітну плату та маючи можливість її використовувати, громадяни живуть в умовах зростаючого добробуту та зменшення соціальної напруженості.

Проте всі заходи зі стимулювання економіки повинні спиратися на бачення розвитку, а воно, своєю чергою, – на стратегію розвитку громади та регуляторну стратегію, що може слугувати однією із складових загальної стратегії розвитку та буде показувати суб'єктам підприємницької діяльності, яка їх діяльність буде сприяти розвитку АТО та, відповідно, буде отримувати підтримку від органів управління.

Паралельно з розробленням стратегій для формування бачення розвитку може застосовуватися і сценарний підхід, хоча він вимагає для своїх потреб більшого ресурсного забезпечення та має меншу гнучкість. Свого часу такі прогнози було розроблено і для України. Ці основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 рр. було розроблено за трьома сценаріями, вони ґрунтуються на аналізі економічного розвитку країни в цілому та за секторами економіки, припущеннях щодо впливу зовнішніх та внутрішніх чинників, пов'язаних з зовнішньоекономічною ситуацією та ціновою кон'юнктурою, а також із регуляторною політикою, що дозволяє підвищувати конкуренцію всередині країни і на її зовнішньому контурі, а також прискорювати розвиток господарського сектору.

За першим сценарієм передбачається активне впровадження економічних і соціальних реформ, інноваційно-інвестиційної моделі розвитку виробництва, трансформаційних процесів у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення тощо.

Другий сценарій ґрунтується на більш оптимістичних очікуваннях щодо адаптації бізнесу до змін економічних умов, залучення суттєвих зовнішніх інвестицій, зростання соціальних стандартів та більш динамічного зрушення соціальних показників.

Третій сценарій ураховує нестійкість тенденції світової економіки та негативний вплив зовнішніх умов на фінансові можливості реформування галузей.

Наведені сценарії економічного розвитку за ступенем оптимізму характеризуються як оптимістичний, поміркований та песимістичний та розраховані з урахуванням прогнозу Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Міжнародного рейтингового агентства Moody's тощо

Державне управління регіональним розвитком передбачає використання форм і методів узгодження інтересів між центром і регіонами, посилення взаємозв'язку між використанням міжрегіональних та внутрішньорегіональних матеріальних ресурсів і фінансових потоків, способів удосконалення механізму державної підтримки соціально-економічного розвитку регіонів, особливо депресивних.

Метою статті є вивчення принципів та механізмів взаємозв'язку регіонального розвитку та стратегічного планування в сучасних умовах здійснення державного управління, що стосуються регулювання економіки на місцевому/регіональному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принципи регулювання економіки та регіональний розвиток вивчали такі провідні науковці, як В. Higgins, А. Pike, Н. Овчар, А. Дегтяр, О. Мельниченко, С. Демиденко. Стратегічне управління регіональною економікою та інвестиціями вивчали А. Rodríguez-Pose, Л. Петренко, М. Латинін, В. Бодров, С. Степаненко, М. Федяєва тощо.

Незважаючи на велику кількість науковців, що займалися вивченням поставленої проблеми, внаслідок швидкої зміни економічних взаємозв'язків всередині України та на зовнішніх теренах, а також трансформації функцій органів публічної влади та їх посадових осіб, що піклуються вказаними сферами управління, недостатньо освітленим залишається визначення принципів та механізмів державного регулювання економічними процесами, в тому числі й сферах, що пов'язані з регулюванням взагалі та формуванням і реалізацією державної регіональної економічної політики зокрема.

Виклад основного матеріалу. Як ми вже неодноразово зазначали, формування та реалізація державної економічної політики повинно обов'язково відбуватися з урахуванням стратегії розвитку держави, сфери державного управління або адміністративно-територіальної одиниці – області, району, об'єднаної територіальної громади. На регіональному та місцевому рівні забезпечити розвиток можливо лише за умови врахування особливостей, що мають ці адміністративно-територіальні утворення. До таких особливостей можна віднести доступні ресурси, галузі виробництва, що мають переважний розвиток, менталітет мешканців тощо. Крім того, на регіональному та місцевому рівні турбота місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування лежить більше в площині забезпечення якості життя громадян, розвитку малого та середнього бізнесу, збереження та розвитку екології тощо [2].

Сутність та зміст державного регулювання розвитку регіону конкретизується в реалізації його організаційних та методичних принципів, а

same:

1. Принцип історизму. Він має універсальне методологічне значення, дає змогу об'єктивно оцінити відносну цілісність, завершеність того чи іншого етапу соціально-економічного розвитку регіонів країни.

2. Принцип єдності регіональної політики суспільства та господарського будівництва. Орієнтує на комплексний підхід до врахування природногосподарських особливостей кожного регіону, завдань його економічного та соціального розвитку; передбачає поєднання економічних методів управління та місцевої ініціативи, відповідальність місцевих органів управління за комплексний розвиток відповідних регіонів. В обґрунтуванні рішень соціально-економічного розвитку регіону мають враховувати економічні, соціальні, екологічні, організаційні та технічні чинники.

3. Принцип пріоритетності. Сприяє аранжуванню цілей і завдань соціально-економічного розвитку регіону відповідно до просторової стратегії його комплексного розвитку та реальних виробничо-економічних і ресурсних можливостей, орієнтує на дотримання соціальної спрямованості використання рекреаційних, матеріальних та фінансових ресурсів, а також засобів подальшого розвитку соціальної інфраструктури.

4. Принцип варіантності. Передбачає необхідність вибору шляхів досягнення цілей і розв'язання завдань регулювання розвитку регіону, певні зрушення у галузевій і територіальній структурах господарства регіону, використання його природних та економічних ресурсів. Варіанти регіонального розвитку складаються на основі альтернативності проєктованих темпів і пропорцій розвитку галузей, технічних і технологічних рішень в організації виробничих процесів, змін у забезпеченні сировиною, матеріалами, паливно-енергетичними і трудовими ресурсами.

5. Принцип пропорційності забезпечення фінансовими ресурсами за рівнями адміністративно-територіальної ієрархії та розширення фінансово-економічної самостійності територіальних одиниць нижнього рівня. Ґрунтується на поєднанні територіального бюджету з позабюджетними фондами комплексного розвитку, що формуються за рахунок діяльності підприємств і коштів населення [3].

6. Принцип синхронізації дій передбачає здійснення основних реформ, які впливають на соціально-економічний розвиток регіонів, узгодження, пріоритетів і дій центральних, місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування щодо регіонального та місцевого розвитку.

7. Принцип субсидіарності ґрунтується на такому розподілі повноважень між різними рівнями влади, коли надання адміністративних та управлінських послуг максимально наближене до споживача. У цьому випадку відповідно ведеться розподіл фінансів, що забезпечує належний рівень якості послуг.

8. Принцип програмування. Політика регіонального розвитку здійснюється на основі взаємозв'язаних довгострокових стратегій, планів та програм розвитку як на державному, так і на регіональному, а за потреби й на субрегіональному, рівнях. Принцип передбачає щорічне планування

необхідних витрат державного бюджету, що є запорукою забезпечення прозорості, стабільності та синхронізації дій щодо політики розвитку регіонів.

9. Принцип конкурентності передбачає конкурентні умови отримання кредитів та субвенцій на виконання проєктів і програм місцевого розвитку, оснований на кращій маркетинговій стратегії, техніко-економічних обґрунтуваннях та бізнес-планах [4].

Тому сучасна система державного регулювання розвитку регіону повинна включати комплекс показників, що характеризують сутність та результативність державної політики в усіх її сферах.

Як зазначається в [5] дієвість регулювання залежить від рівня конкретизації цілей управління на кожному етапі. Тому досить перспективною є розбудова механізмів регулювання саме регіонального рівня, який більш конкретний з позицій формування стратегічних і програмних цілей. З іншого боку, просторова визначеність ресурсної бази, еколого-природного потенціалу робить регіони головними гравцями забезпечення сталого розвитку держави. Зазначене обумовлює необхідність впорядкування складових системного механізму стратегічного регулювання сталого розвитку регіонів.

Використання методології системного аналізу дозволяє впорядкувати міждисциплінарну полеміку навколо концептів економічного регулювання. Зокрема обумовити принципові елементи дієвого регулювання: наявності конкретної цілі управління; моніторингу відхилення від цільового стану в будь-який момент часу управління; наявності підсистеми регулювання в складі суб'єкта; негайного регулюючого впливу у випадку відхилення. З іншого боку, системний аналіз дав змогу сформуванню цілісного уявлення системного механізму стратегічного регулювання сталого розвитку регіонів. Однак аналіз нормативного, ресурсного та інституційного забезпечення виявив існування комплексної проблеми, яка ставить під сумнів досяжності стратегічних цілей розвитку регіонів опираючись на управлінський потенціал регуляторів.

Досліджуючи рівень ефективності та результативності державного регулювання регіонального розвитку, доцільно не тільки брати до уваги обсяги виробленого валового регіонального продукту, а й визначити потенційні можливості регіону в збільшенні його виробництва, у тому числі на експорт, виявити соціально-економічні чинники, що безпосередньо впливають на господарську діяльність, а також надати оцінку історико-культурного потенціалу, наявних природно-кліматичних, земельних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, які має регіон та перспективи його розвитку в довгостроковій перспективі.

На нашу думку, регулювання макроекономічних процесів при експорті натуральної продукції (сільське господарство) або продукції першої черги переділу (сільське господарство, металургія) в сучасних вітчизняних умовах набирають ознак негативного регулювання. Для країн, політичний устрій яких відрізняється високим рівнем демократії, ситуація, що спостерігається в Україні, майже неможлива через наявність усталених підходів до державного регулювання. Проте в Україні, в умовах складних трансформаційних

перетворень, існує небезпека виходу з-під контролю та втрата якості тими параметрами управління, якими визначається вектор загальнонаціонального розвитку.

Розглядаючи розвиток окремого регіону з позицій використання його порівняльних переваг для стимулювання цього розвитку, можна сказати, що, регіони прискорюють свій розвиток тоді, коли вони використовують свої порівняльні переваги перед іншими регіонами у виробництві товарів та послуг, що користуються попитом. Така спеціалізація на виробництві товарів та послуг отримала назву розумної спеціалізації або SMART-спеціалізації регіону (від «smart» – розумний). Це стає особливо актуальним у контексті формування політики регіонального розвитку в Україні та в межах реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, економічної інтеграції до ринку ЄС та включенням України в глобальні ланцюги формування доданої вартості.

Однією із таких змін є впровадження смарт-спеціалізації у систему стратегічного планування регіонального розвитку, що вже визначено відповідною нормативно-правовою базою [6]. У цій постанові смарт-спеціалізація визначається підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні, а не менше ніж одна стратегічна ціль регіональної стратегії має бути визначена на засадах смарт-спеціалізації. Вибір таких пріоритетів повинен відбуватися із урахуванням світових ринкових та технологічних тенденцій інноваційного розвитку та сприяти пошуку тих напрямів економічної діяльності регіону, які є конкурентоспроможними на рівні країни та в міжнародному масштабі.

Роблячи з цього висновок, можна сказати, що при формуванні та впровадженні державної економічної політики, спрямованої на інноваційний розвиток та підвищення конкурентоздатності країни та бізнесу, нам потрібно використовувати підходи планування та стратегування до цього процесу [7].

Особливу увагу слід звернути при переході на більш низький рівень формування регуляторної політики – на рівень регіону або органів місцевого самоврядування (муніципалітети чи об'єднані територіальні громади). У цьому разі підхід до розроблення стратегії формування регуляторної політики повинен відбуватися на основі стратегій розвитку громад чи більш великих адміністративно-територіальних одиниць.

На державному рівні забезпечити повним обсягом реалізацію цієї пропозиції може не вдатися, адже тут діє велика кількість регуляторних органів, що мають вплив на різні галузі управління і, відповідно, різні сфери державної регуляторної політики. Проте, можна спробувати групувати ці регуляторні органи і формувати ДРП у певних великих галузях.

Так, наприклад, можна розробити стратегію формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері фінансів, до розроблення якої можуть доєднатися Міністерство фінансів, Міністерство економіки, Національний

банк, а також структури, що їм підпорядковуються – державна податкова служба, державна митна служба тощо.

Як зазначається в [8], державно-управлінська діяльність реалізується через інституції, які характеризують ступінь взаємодії структур, регуляторні впливи на політику регіонального розвитку, перерозподіл ресурсів тощо. Державне регулювання регіонального розвитку – це організаційно оформлена система інституцій та інститутів, які структурують взаємовідносини суб'єктів в процесі реалізації регіональної політики. Розвиток регіону функціонально підлягає впливу регуляторного механізму, створеного державою (політичний, адміністративний, економічний режими), що окреслює параметри та межі соціально-економічних змін. Управління змінами відбувається через цілеспрямоване втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування в теперішню соціальну практику.

Територіальні громади, громадські організації, суб'єкти підприємницької діяльності, органи публічної влади під час визначення та реалізації стратегічних пріоритетів регіонального розвитку взаємодіють під впливом чинних інституційних взаємозв'язків (територіальні громади – органи місцевого самоврядування – громадські організації; громадські організації – суб'єкти підприємницької діяльності – органи публічної влади; суб'єкти підприємницької діяльності – органи публічної влади; органи місцевого самоврядування – органи державної влади тощо).

Таким чином, забезпечення сталого розвитку регіону вимагає формування та забезпечення функціонування відповідного механізму державного регулювання, важливим інструментом якого є стратегічне планування розвитку територій на регіональному й місцевому рівнях [9]. Здійснюючи державну регіональну політику, уряд країни зобов'язаний чітко й обґрунтовано сформулювати цілі розвитку, розподілити їх на галузеві та регіональні рівні, поставити завдання перед суб'єктами підвідомчих територій, інвестувати державні програми і проекти, забезпечити контроль за виконанням законодавчих актів, правових норм. Схожі підходи було запропоновано в законопроекті №5323 «Про внесення змін до Закону України "Про засади державної регіональної політики"», який за основу прийнято Верховною Радою України 01 червня 2021 року [10].

Стабілізація та розвиток вітчизняної економіки значною мірою залежить від забезпечення позитивної динаміки показників розвитку регіонів. Вирішення цього завдання вимагає забезпечення ефективного функціонування всіх структурних елементів механізму державного регулювання розвитку регіону та впровадження нових концепцій, моделей та механізмів економічного регулювання та розвитку, наприклад, кластерної моделі [11], яка дає можливість інтегрувати незалежні виробництва для отримання синергетичного ефекту розвитку.

Таким чином, економічний розвиток залежить і від стратегій розвитку адміністративно-територіальних одиниць (АТО), і від регуляторної політики (заходів регулювання економічної політики), що проводиться органами

публічної влади на цих територіях, та враховує принципи та функції державного управління, що повинні при цьому виконуватися [12].

Формування стратегії економічного розвитку представляє собою систему управління, що характеризується рядом аспектів, серед яких:

- методологічний, що представляє собою набір механізмів, інструментів, методів і заходів регуляторного характеру, що використовуються у процесі регулювання економічного розвитку. Саме методологічна обґрунтованість цього регулювання забезпечує дієвість заходів регулювання, спрямованих на досягнення поставлених цілей;
- організаційний, що забезпечує єдність розгляду управлінських відносин у процесі розвитку регіону/громади через функції органів публічного управління;
- соціально-економічний, що забезпечує аналіз існуючої соціально-економічної системи на основі поточного ресурсного забезпечення і перспективного економічного потенціалу території.

Нами пропонується концептуальна схема підготовки стратегії економічного розвитку на основі стандартного підходу до підготовки стратегічних документів та взаємозв'язку зі стратегією розвитку певної адміністративно-територіальної одиниці (рис. 1). Тут неперервними лініями позначені прямі зв'язки у процесі формування стратегії та досягнення поставлених результатів (цілей), а штрих-пунктирними – зворотні, призначені для формування уточнених регуляторних дій після здійснення моніторингу їх ефективності.

У цьому процесі враховуються і передумови економічного розвитку та можливих регуляторних дій (зовнішні та внутрішні), а вихідні умови використовуються як критерії досяжності на наступних ітераціях формування цілей розвитку.

Цікавим тут є саме комплексність врахування можливих ресурсів, заходів (методів, інструментів) регулювання, врахування взаємозв'язку політичних цілей та цілей державного управління на місцевому/регіональному рівнях, а також взаємозв'язок регуляторних дій та їх вплив на стратегічне планування.

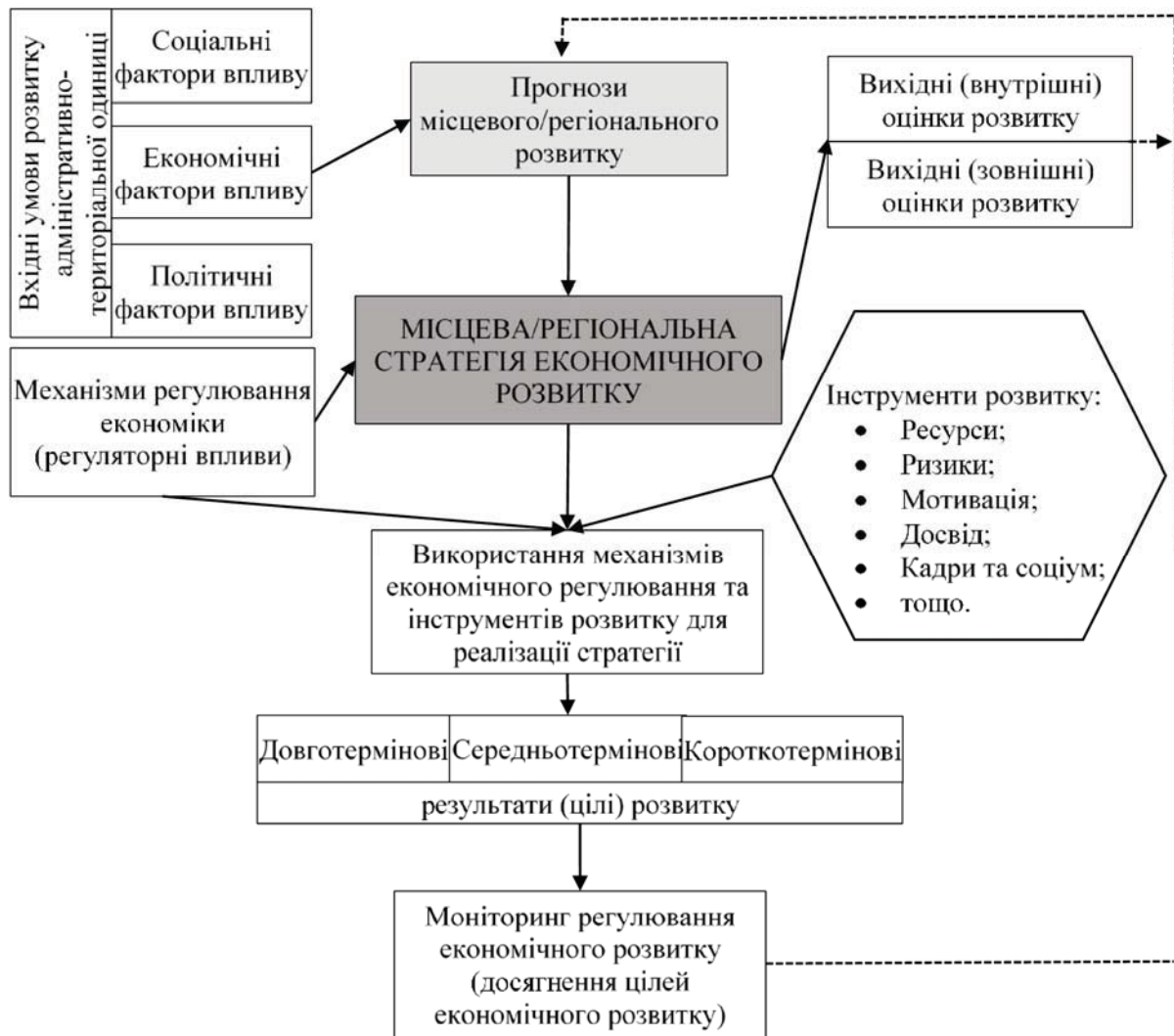

Рис. 1. Концептуальна схема взаємозв'язку стратегії місцевого/регіонального економічного розвитку, механізмів регулювання економіки та інструментів розвитку для досягнення результатів (цілей) розвитку.

Висновки. У ході дослідження визначено, що одним із головних завдань державної економічної політики на місцевому/регіональному рівнях є стимулювання місцевого економічного розвитку. Одним із засобів реалізації стає єдина стратегія розвитку конкурентного місцевого середовища та стимулювання зростання. Запропоновано розглядати взаємозв'язок стратегії місцевого розвитку і бачення набору регуляторних впливів, що складають собою набір заходів з виконання планів реалізації стратегій, що враховують наддержавні (наднаціональні, транскордонні), державні (національні), регіональні (обласні, міжобласні) та місцеві напрямки розвитку. Визначено концепцію ресурсного забезпечення та перспективного економічного потенціалу території як усвідомлене, обґрунтоване, послідовне і результативне реформування системи управління розвитком АТО, що повинна включати зміну пріоритетів територіального управління (спочатку формулювання цілей і

завдань розвитку, потім визначення економічної політики, спрямованої на досягнення цих цілей) та перехід від безсистемного планування до стратегічного планування з урахуванням короткострокового планування.

Нами запропоновано концептуальну схему підготовки стратегії формування та регулювання економічної політики на основі стандартного підходу до підготовки стратегічних документів та взаємозв'язку зі стратегією розвитку певної АТО. Таким чином, стратегія формування та регулювання державної економічної політики на місцевому/регіональному рівнях – це складний комплексний інструмент регулювання, що передбачає: організаційні заходи з підготовки (формування) стратегії – формування робочих груп, визначення відповідальних осіб та органів, розроблення положення про підготовку стратегії; аналіз поточного стану та вибору місії-бачення розвитку – аналіз чинних нормативно-правових актів регуляторного характеру в частині їх впливу на поточну ситуацію і можливий вплив на майбутню стратегію місцевого розвитку; розроблення проєкту стратегії та плану її реалізації – формування набору регуляторних рішень з обґрунтуванням потреби їх застосування, графіком реалізації (впровадження) цих регуляторних рішень згідно зі стратегією місцевого розвитку; власне ухвалення управлінських рішень (регуляторних впливів); контроль (моніторинг) процесу реалізації управлінських рішень з відстеженням ефективності регуляторних впливів.

Визначено зв'язки цілей стратегії економічної політики і цілей місцевого економічного розвитку, а також можливі механізми та інструменти реалізації для досягнення цілей місцевого економічного розвитку. Насамперед, до найбільш важливих цілей можна віднести: створення якісних робочих місць для місцевого населення, забезпечення економічної стабільності в конкретній місцевості, залучення інвестицій, створення диверсифікованої економічної бази (активізація місцевого бізнесу). Серед таких цілей також можуть бути: розвиток території як фізичного середовища (інфраструктура); розвиток економіки (малого, середнього, великого бізнесу або самозайнятого населення); розвиток соціальної сфери та людського капіталу (людських ресурсів, освіти, культури, медицини, спорту тощо); розвиток сфер господарювання або місцевих громадських ініціатив, що мають місце на конкретній території і можуть слугувати точками зростання.

Література:

1. Buck T. W., M. H. Atkins. The Impact of British Regional Policies on Employment Growth. Oxford Economic Papers 28.1976 (March). p. 215–222.
2. Дурман М. О. Стратегія регуляторної політики як один з інструментів реалізації стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління: зб. наук. пр. Нац. ун-т цив. захисту України. Харків: НУЦЗУ, 2019. С. 18-34.
3. Коваленко М. А. Регіональний менеджмент. Херсон. «Олді-плюс». 2004. 304 с.
4. Санжаровський І. Боврон Б., Вігода А., Девідсон Г. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону. К. Вид-во К.І.С. 2008. 214 с.
5. Толуб'як В. С. Єдність державного регулювання і стратегічного управління: аспект сталого розвитку регіонів. Інвестиції: практика та досвід, 2018. № 10. С. 83-87.

6. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/932-2015-%D0%BF>

7. Romanenko, Y. O., & Chaplay, I. V. Marketing communication system within public administration mechanisms. *Actual Problems of Economics*. 2016. 178(4), 69-78.

8. Безверхнюк Т. Партнерська мережа як інституціональна форма державного механізму проектного управління регіональним розвитком. *Держава і регіони. Серія: Державне управління*, 2016 р., № 1 (53). С. 163-173. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/30.pdf

9. Shvets, V. Y., Rozdobudko, E. V., & Solomina, G. V. Aggregated methodology of multicriterion economic and ecological examination of the ecologically oriented investment projects. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2013. №3, 139-144.

10. Про внесення змін до Закону України "Про засади державної регіональної політики": проект Закону України №5323 від 01.04.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71562

11. Bakulina, O., Lehan, I., & Bakhov, I. Cluster associations as a factor of innovative and integrative development of the economy. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. 8(10), 2249-2255. doi:10.35940/ijitee.J1122.0881019

12. Lopushynskiy I., Durman M. Correlation of mechanism of public administration and state regulation in developing state regulatory policy/ *Information and Innovation Technologies in Economics and Administration*. Wydawnictwo Wyzszej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. P. 200-208.

References:

1. Buck, T. W., Atkins, M. H.. (1976). The Impact of British Regional Policies on Employment Growth. *Oxford Economic Papers* 28. (March), 215–222.

2. Durman, M.O. (2019). Stratehiya rehulyatornoyi polityky yak odyin z instrumentiv realizatsiyi stratehiyi rozvytku administratyvno-terytorialnoyi odyntysi [Strategy of regulatory policy as one of the tools for implementing the strategy of development of the administrative-territorial unit]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrayiny. Seriya: Derzhavne upravlinnya – Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine. Series: Public Administration, 1*, 18-34 [in Ukrainian]

3. Kovalenko, M.A. (2004). *Regionalne upravlinnya [Regional Management]*. Kherson: Oldie Plus. [in Ukrainian]

4. Sanzharovsky, I., Bovron, B., Vigoda, A. & Davidson G. (2008). *Rozrobka ta realizatsiya stratehichnoho planu rehionalnoho rozvytku [Development and implementation of a strategic plan for regional development]*. K. Vyd-vo K.I.S. [in Ukrainian]

5. Tolubyak, V.S. (2008). Yednist derzhavnoho rehulyuvannya i stratehichnoho upravlinnya: aspekt staloho rozvytku rehioniv [Unity of state regulation and strategic management: an aspect of sustainable development of regions]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid. - Investments: practice and experience, 10*, 83-87. [in Ukrainian]

6. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny Pro zatverdzhennya Poryadku rozroblennya rehionalnykh stratehiy rozvytku i planiv zakhodiv z yikh realizatsiyi, a takozh provedennya monitorynhu ta otsinky rezultatyvnosti realizatsiyi zaznachenykh rehionalnykh stratehiy i planiv zakhodiv pryiniata 11 lyst. 2015, № 932 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On approval of the Procedure for developing regional development strategies and action plans for their implementation, as well as monitoring and evaluation of the effectiveness of these regional strategies and action plans on innovative activity from November 11 2015, № 932]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/932-2015-%D0%BF>. [in Ukrainian]

7. Romanenko, Ye. O., Chaplay, I. V. (2016). Marketynhovoho-komunikatsiina systema v ramkakh mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnya [Marketing communication system within public administration mechanisms]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*. 178(4), 69-78. [in Ukrainian]
8. Bezverkhnyuk, T.M. (2016). Partnerska merezha yak instytutsionalna forma derzhavnoho mekhanizmu proektnoho upravlinnya rehionalnym rozvytkom [Partner network as an institutional form of the state mechanism of project management of regional development.]. *Derzhava i rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnya. – State and regions. Series: Public Administration*, 1 (53), 163-173. Retrieved from: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/30.pdf. [in Ukrainian]
9. Shvets, V. Y., Rozdobudko, E. V., & Solomina, G. V. (2013). Ahrehovana metodolohiya bahatokryterialnoyi ekonomichnoyi ta ekolohichnoyi ekspertyzy ekolohichno oriyentovanykh investytsiynykh proektiv [Aggregated methodology of multicriterion economic and ecological examination of the ecologically oriented investment projects]. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu – Scientific Bulletin of the National Mining University*. 3, 139-144. [in Ukrainian]
10. Projekt Zakonu Ukrayiny Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny "Pro zasady derzhavnoyi rehionalnoyi polityky" vnesenyi na rozhlyad 01 kvit. 2021 №5323 [Draft Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine "On Principles of State Regional Policy" submitted for consideration from 01.04.2021 №5323]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71562. [in Ukrainian]
11. Bakulina, O., Lehan, I., & Bakhov, I. (2019). Cluster associations as a factor of innovative and integrative development of the economy. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 8(10), 2249-2255. Retrieved from: doi:10.35940/ijitee.J1122.0881019
12. Lopushynskiy, I. & Durman, M. (2019). Correlation of mechanism of public administration and state regulation in developing state regulatory policy. *Information and Innovation Technologies in Economics and Administration*. (pp. 200-208). Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, Poland